

Mánaðarbræv

Sendistova Føroya til Íslands

Februar/mars 2020

FUNDIR, TILTØK O.A. Í APRÍL M.A.:

Í apríl mánaði vóru nógvar vitjanir ætlaðar. Í Íslandi vóru avtalur gjørdar við fyrirkur, stovnar og borgarstjórar um vitjan og í Føroyum vóru sumleiðis eisini ætlaðar fleiri avtalur við stovnar og vinnulívsfyrirkur.

Stórt flaggdagshald var ráðlagt, men hetta mátti eisini avlýsast.

Hóast fysiska fundarvirksemið er minkað niður í einki síðan koronavirusið kom, so eru videofundir øktir munandi og samlaða talið av fundum er ikki vorðið minni kortini.

Nógv spennandi tiltøk bíða eftir, at støðan normaliserast.

Mynd 1. Rio Tinto, málmbæðingarvirkið í Hafnarfirdi sunnanfyri Reykjavík.

2020 ER BYRJAD VIÐ AVBJÓÐINGUM

Ferðafólkatalið lækkaði munandi, áðrenn korona virusið kom til Íslands. Í januar mánaði herjaði korona virusið í Kína og kinverjar koma vanligi í stórum tali til Íslands í tíðarskeiðinum desember til mai. Hesi ferðafólk eru so at siga ikki komin higartil í ár. Í mars mánaði stongdi Amerika av fyri ferðafólki, bæði fyri amerikanarum og útlendingum. Amerikanarar eru teir, sum ferðast mest til Íslands. Í mars mánaði í fjør komu ikki færri enn 130.000 amerikanarar til Íslands. Seinni stongdi ES av fyri ferðafólkum, sum eisini er ein stórir marknaður hjá Íslandi fyri ferðafólk. Støðan var longu avbjóðandi í 2019, tá ið út við 15% færri ferðafólk komu til landið.

»Men nú við eitt í 2020 er størsta útflutningsvinna Íslands næstan horvin. Hetta kom dátt við í einari vinnu, sum upp á 10 ár var farin frá 460.000 ferðafólkum til uml. 2,3 mió. ferðafólk. «

Avleiðingarnar av hesum hava higartil verið stórir. Fleiri hotell eru stongd, flogferðir avlýstar, flogfør sett og nógv fólk eru uppsøgd í vinnuni. Talan er annars um eina vinnu, sum stendur fyri uml. 40% av útflutningsvirði Íslands, sum er áleið tað sama sum okkara alivinna. Nógv fólk starvast í ferðavinnuni.

Aluminiumsframleiðslan í Straumsvík (Rio Tinto, sum liggur sunnanfyri Reykjavík), sum er elsta og frá 1967, er fyribils steðgað. Lønsemi hevur ikki verið í rakstrinum í fleiri ár. 500 fólk starvast í fyrirkuni og eru tey send heim. Prísurin á aluminium á heimsmarknaðinum er lækkaður nógv (um 21% seinasta árið), og nú er trúst á íslenska elveitaran um at lækka elprís, sum hevur alstóran týðning í aluminiumframleiðsluni. Aluminiumframleiðslan í Íslandi hevur stóran týðning fyri útflutningsvirðið, tí aluminium-útflutningurin stendur fyri uml. 20% av útflutninginum og talan er um 3 fyrirkur, sum hava uml. 1/3 í part. Kemur henda fyrirkun ikki í gongd aftur, so hevur tað við sær, at útflutningsvirðið lækkar við umleið 7%, bert hjá hesari fyrirkuni.

Stoðan áðrenn korona virusið kom til Íslands var avbjóðandi, og tá ið korona virusið byrjaði at herja í Íslandi og á teimum marknaðum, sum Ísland hefur sín stóra samhandil við, gjørdist stoðan sera trupul. Stjórnin hefur veitt stórar hjálparpakkar og Seðlabanki Íslands (tjóðarbankin) hefur lækkað rentuna, økt útlámsmøguleikarnar hjá bankunum munandi og hefur eisini boðað frá, at hann fer at keypa lánsbrøv, sum staturin noyðist at geva út fyri at fígga hjálparpakkarnar, fyri at tryggja, at rentan ikki gerst størri enn neyðugt og at peninganoðgin verður varðveitt í størst móguligan mun í samfelagnum.

STRANGARI TREYTI FRYRÍ ÚTLENDINGAR AT OGNA SÆR STØRRI JARÐARLUTIR

Mynd 2. Aetlanin er at leggja lógarbroytingar fyri Altingið, so treytirnar fyri keypi av størri ognarlutum í Íslandi gerast strangari fyri útlendingar, serliga teir, sum búgva uttanfyri EBS.

Eitt lógaruppskot við broyting í ymsum lógum er komið í Altingið, sum skal loyva myndugleikunum at avmarka sølu av jarðarlutum. Við ætlaða lógaruppskotinum skulu keyp av størri jarðarlutum góðkennast av avvarðandi ráðharra.

Høvuðstátturin í lógaruppskotinum er, at tað verða greiðar treytir fyri keypi av jarðarlutum hjá einstaklingum og fyrirkum uttanfyri EBS, eins og meira nágreinilig skráseting av keypi í Landognarskránni (Landeignaskrá).

Lógaruppskotið hefur verið til hoyringar og væntast skjótt at verða lagt fyri Altingið. Tað eru sera stór atlit at taka, bæði tá tað ræður um gagnnýtslu av tilfeinginum og matvørutrygd og eisini áhugamálini fyri tjóðar yvirræði, sigur Katrín Jakobsdóttir, forsætisráðharri. Víðari sigur Katrín, at stórir meiriluti er fyri at seta strangari reglur fyri keypi av jarðarlutum.

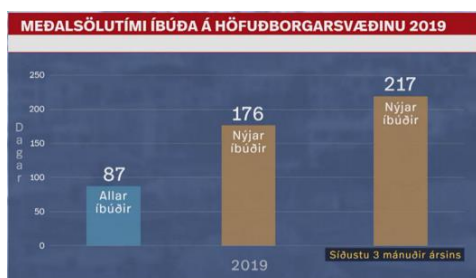
Sí meira [her](#) (á íslenskum) og [her](#) (á enskum)

“SKEIVAR” ÍBÚÐIR BYGDAR, HÓAST STÓRT ÍBÚÐARTROT

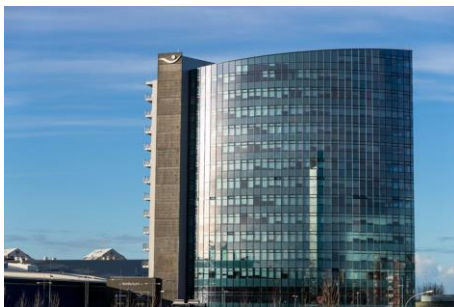
Í nýggjari frágreiðing frá íslenska Húsnæðis- og mannvirkjastofnun (bústaðar- og bygningstovninum) sæst, at 3.400 nýggjar íbúðir vórðu bygdar í Íslandi í 2019, harav 2.300 í Reykjavík. Hóast umstøðurnar á bústaðarmarknaðinum eru nógv bøttar, er ein sjónlig gjógv ímillum útboð og eftirspurning á marknaðinum. Ynski eru um minni íbúðir til ein rímiligan prís og eru tað serliga ung, ið kenna sviðan av hesum. Eftirspurningurin hefur leingi verið kendur, men enn eru tað serliga størri og dýrari íbúðir, ið verða bygdar. Hetta sæst aftur í døgnum, tað í miðal tekur at selja nýggju íbúðirnar, samanbórið við tær eldru. Síðsta ár vóru nýggjar íbúðir í Reykjavíkar økinum á sölulistanum í miðal 176 dagar, meðan allar íbúðir undir einum vóru í miðal 87 dagar á listanum, áðrenn tær vórðu seldar. Um hugt verður eftir støðuni seinastu tríggjar mánaðirnar í 2019, hefur tað tikið í miðal 217 dagar at selja eina nýbygda íbúð.

Alt bendir á, at tørvur er á minni, ódýrari og einfaldari íbúðum, men hetta slag av íbúðum verður tíverri ikki bygt í nóg stóran mun í høvuðsstaðarøkinum. Hóast stóra tørvinn á íbúðum, so vórðu 75% av teimum nýggju íbúðunum í 2019 seldar fyri minni enn ásettan prís, meðan bert 6-7% vórðu seldar fyri meira enn ásettan prís.

Sí meira [her](#) (á íslenskum)

Mynd 3. Sum sæst, so hefur tað í miðal tikið 87 dagar (næstan 2 mánaðir) at selja íbúðirnar í høvuðsstaðarøkinum, meðan tað í miðal í 2019 hefur tikið 176 dagar (út við 6 mánaðir) at selja nýggju íbúðirnar. Seinastu 3 mánaðirnar av 2019 hefur tað tó tikið í miðal 217 dagar (góðar 7 mánaðir) at selja nýggju íbúðirnar.

Mynd 4. Íslandsbanki, sum ætlanir eru um at selja.

Mynd 5. Bjarni Benediktsson, fíggjarmálaráðharri.

SELJA ÍSLANDBANKA OG BYGGJA UNDIRSTØÐUKERVI

Nú, búskapurin er farin niður í gir, er tað ein fyrimunur at leysgeva ríkisins ognarskap í fíggjarfyrítøkunum og nýta úrtøkuna til at gera íløgur í undirstøðukervinum, heldur Bjarni Benediktsson, fíggjarmálaráðharri. Á henda hátt kann landið stuðla undirstøðukervið og økja um fíggingina, sum neyðugt er nú. Fíggjarmálaráðharrin heldur tað vera neyðugt at byrja fyrireikingarnar til søluna av Íslandsbankanum. Landið eigur hann allan sum hann er. Eginognin í bankanum er uml. 170 mia. ISK (uml. 9 mia. DKK).

Grundað á marknaðarmeting av fíggjarfyrítøkum, er tað neyvan sannlíkt, at fult bókført virði fæst fyri bankan, heldur Bjarni Benediktsson. Hann heldur tað vera rættast, stigvíst at minka um ríkisins ogn í bankanum, og er ein partur uppá 25% í bankanum tíggjutúsund mia. ISK verður. Vit áttu at nýtt henda pening til lønsamar íløgur í undirstøðukervið.

Nógvar stórar ætlanir standa fyri framman. Hesar skapa arbeiði og virði. Fíggjarmálaráðharrin væntar, at stjórnin fer at taka undir við hesari ætlan.

Sí meira [her](#) (á íslenskum) og [her](#) (á enskum)

NÝGGJ AVTALA VIÐ ÍSLANDBANKA UM TÆNASTUR

Uttanríkisráðharrin, ferðavinnu-, ídnaðar- og nýskapanarráðharrin, fíggjarmálaráðharrin og stjórin í Íslandsstofu (Promote Iceland), hava skrivað undir tænastráttmála um starvsemi hjá Íslandsstofu næstu fimm árin.

Íslandsstofa er samstarv millum tað almenna og privata og er sett á stovn fyri at styrkja kappingarføri hjá íslenskum fyrítøkum á altjóða marknaðinum. Umframt hetta, virkar Íslandsstofa fyri at stimbra útlandskar íløgur í Íslandi, ferðavinnu og íslenska mentan uttanlands. Nýggi sáttmálin skal virka fyri at tryggja langtíðar fígging av hesum arbeiðsøkjum. Fimm av teimum seks nýggju strategisku ætlanunum hoyra til ráðharraráðið fyri ídnað og nýskapan, har ferðavinnan eisini er ein partur. Fíggjarliga grundarlagið undir Íslandsstofu er eitt marknaðargjald, sum fyrítøkurnar rinda. Tað almenna játtar 1.575 mió. ISK (~85 mió. DKK) í tíðarskeiðinum 2020 – 2024, ella millum 300 – 375 ISK (~16 – 20 mió. DKK) um árið til Íslandsstofu.

Hildur Árnadóttir, sum er forkvinnu fyri nevdina í Íslandsstofu, sigur, at tænastrarnar hjá Íslandsstofu eru sera umráðandi fyri vinnulívið. Samstarvið millum vinnulívið og stjórnina um at økja um útflutningsvirðið, hevur í mong ár verið umráðandi tóttur fyri at økja um virðisskapan av íslenska samfelagnum. Íslandsstofa er kjølfestur partur av hesum samstarvi, og við nýggjum útflutningspolitikki og undirritan av hesari avtalu, eru karmarnir um virksems greiðir næstu fimm árin.

Sí meira [her](#) (á íslenskum)

Mynd 6. Frá vinstri Bjarni Benediktsson, fíggjarmálaráðharri, Guðlaugur Þór Þórðarson, uttanríkisráðharri, Hildur Árnadóttir, formaður í Íslandsstofu, Þórdís Kolbrún Reykjörð Gylfadóttir, ferðamála-, ídnaðar- og nýskapanarráðharri og Pétur Þorsteinn Óskarsson, stjóri í Íslandsstofu.

UTTANRÍKISRÁÐHARRI ÍSLANDS HEVUR SKIFT STARVSHEITI

Guðlaugur Þór Þórðarson er ekki longur bert uttanríkisráðharri, men ber nú heitið uttanríkis- og menningarráðharri, á íslenskum uttanríkis- og þróunarsamvinnuráðherra. Nýggja heitið kom í gildi um ársskiftið í sambandi við nýliga samtykta uppskotið um altjóða íslenskt menningarsamstarv, ið skal virka til 2023. Tað er tískil mett hóskandi, at starvsheitið endurspeglar starvsøkið og áhugamálini hjá uttanríkisráðnum. Íslenskur uttanríkispolitikkur og virkisskrá leggur nú øktan dent á menning og bæði tvítjóða og fleirtjóða samstarv. Serligur dentur verður lagdur á menningarland og heimsmál, og virkisskráin umtalar m.a. mannarættindi, javnstøðu, frið, trygd og basan av hungursneyð. Eisini er dentur lagdur á at samskipa íslenskan uttanríkispolitikkk við altjóða áhugamál, so sum heimsbúskap, umhvørvi og altjóða trygd. Uttanríkisráðið hevur ikki skift navn, tí hetta er meiri tíðarkrevjandi og krevur eisini lógarbroyting. Hetta kemur væntandi í lag seinni í ár.

Sí meira [her](#) (á íslenskum) og [her](#) (á enskum)

STÓRT HÁTÍÐARHALD FYRI VIGDÍSI FINNBOGADÓTTUR

15. apríl í ár fyllir Vigdís Finnbogadóttir, fyrrv. forseti Íslands, 90 ár. Harafturat eru tað í summar 40 ár síðan Vigdís, sum fyrsta kvinna í heiminum, varð vald at vera forseti í fólkaræðisvalskipanini og sat hon sum forseti í 16 ár, frá 1980 til 1996. Í hesum sambandi ynskir Ísland at sýna takksemi og fagna einari megnarkvinnu.

Ætlanin er at halda eina veitslu, ið ríkisstjórn Íslands, Reykjavíkar kommuna, Háskóli Íslands og Veröld stovnur Vigdísar saman skipa fyri. Hátíðarhaldið hevur opnar dyr og øll eru vælkomín. Serstakliga vóna samskipararnir at síggja mong ung fólk til tiltakið. Tó, sum nú skilst, so hevur korona virusið sett forðing fyri hesum, og verður tað tí íslenska ríkisútvarpið – RÚV (sjónvarpið), sum fer at senda frá einum hátíðarhaldi, ið verður tillagað verandi umstøðum.

Mett er at veitslan fer at kosta millum 14 – 15 mió. ISK (~750.000 – 800.000 DKK). Av hesum stuðlar Landsbankin við 5 mió. ISK (~270.000 DKK), harav helvtin fer til eina nýggja virðisløn Vigdísar (Alþjóðleg menningarverðlaun Vigdísar – Altjóða mentanarvirðisløn Vigdísar), ið verður handað á fyrsta sinni á føðingardegnum, tann 15. apríl. Virðislønin verður veitt einstaklingum, sum hava skarað framúr í sínum arbeiði, við atlit at mentan og serliga tungumálum. Ætlanin er at RÚV sendir frá handanini.

Sí meira [her](#) (á íslenskum) og [her](#) (á enskum)

Mynd 7. Guðlaugur Þór Þórðarson ber nú ikki bert heitið uttanríkisráðharri, men hevur nú fingið heitið menningarráðharri afturat, so hann nú nevnist uttanríkis- og menningarráðharri.

Mynd 8. Vigdís Finnbogadóttir, fyrrv. forseti, fyllir 90 ár 15. apríl. Í hesum sambandi heiðrar almenna Ísland Vigdís. Seinni í ár eru 40 ár síðan Vigdís varð vald sum forseti Íslands, og var hon forseti í 16 ár.

Mynd 9. Tey lesandi í Háskóla Íslands eru ónøgd við, at skúlagjaldið ætlandi skal hækkað við uml. 40%. Tey royna av øllum alvi at sleppa undan hesari hækkingi.

SKÚLAGJALDIÐ HÆKKAR ÆTLANDI UM 40%

Atkomuligur lesnaður og einki skúlagjald, eyðkennir umstøðurnar hjá lesandi á lærðum háskúlum í Norðurlondum. Fyri lesandi í Íslandi er stóðan ein helt onnur, har lesandi á almennu lærðu háskúlunum skulu gjalda eitt árligt innskrivingargjald. Árliga innskrivingargjaldið hjá Háskóla Íslands var í 2019 75.000 ISK (~4.000 DKK). Nú verður tað tosað um at hækka gjaldið til 104.000 ISK (~5.600 DKK) fyri 2020 og til 107.000 ISK (~5.800 DKK) í 2021. Seinast, innskrivingargjaldið varð hækkað, var í 2014, tá tað fór úr 60.000 í 75.000 ISK. Hetta vekur ans hjá teimum lesandi og eru tey stúrin. Lestrarumboð í studentaráðnum hava mótmælt hækkingini.

Forkvinna studentaráðsins, Jóna Þórey Pétursdóttir, vísir á, at umstøðurnar hjá teimum lesandi longu nú eru strævnar. Hon leggur dent á, at lestur á lærðum háskúla skal vera atkomuligur fyri øll, og eitt innskrivingargjald á 75.000 ISK elvir til avmarkingar og at ein hækking uppá 40% má takast í álvara. Íslendisk lesandi fáa ongan lestrarstuðul, bert lestrarlán, og meirilutin av teimum lesandi kenna seg noydd at arbeiða við síðuna av lestrinum. Harumframt veitir studentarlánsgrunnurin ikki lán til innskrivingargjald. Forkvinnan í studentaráðnum leggur áherðslu á, at tað átti at verið gjørligt at bøtt um umstøðurnar á almennu háskúlunum uttan at hækka gjaldið. Í Norðurlondum er tað bert í Norra at summir lærdir háskúlar krevja innskrivingargjald, og er hetta 13.000 ISK.

Sí meira [her](#) (á íslenskum)

NAKAÐ AV VIRKSEMI SENDISTOVUNNAR Í FEBRUR/MARS:

FLEIRMÆLT VITJAN Á SENDISTOVUNI

Sendistovan hevur havt vitjan av Elini Neshamar, sum er ritstjóri á Grønlandskt – Føroyskt orðabókini, sum Sprotin júst hevur útgivið. Í hesum sambandi hevði sendistovan bjóðað grønlandsku sendistovuni til kunningarfund og at fáa eina nærrí kunning um hesa sera áhugaverdu orðabók. Umboðini hjá grønlandsku sendistovuni hildu tað vera sera áhugavert at hoyra um arbeiðið hjá Elini og um arbeiði hjá Sprotanum sum heild.

Nógv varð umrøtt og kjakast um avbjóðingar og menning, ið bæði føroyska og grønlandska málið kennir, og hvussu tað sæst aftur í gerandisdegnum í londunum báðum. Nógv orð blivu “sprotaði” hendan seinnapartin, og báðar sendistovurnar fingtu ment sítt orðatilfeingi á ávikavist føroyskum og grønlandskum. Eitt sera áhugavert tiltak.

Mynd 10. Frá vinstri Jacob Isbosethsen, grønlandskur sendiharri, Elin Neshamar, ritstjóri og Petur Petersen, sendiharri eftir sera áhugaverdan fund um nýggju grønlandsku – føroysku orðabókina.

Mynd 11. Norrøna ungmannaafelagið í Íslandi á vitjan í Sendistovuni. Petur Petersen, sendimaður í miðjunni lið um lið við teimum vitjandi.

VITJAN AV NORRØNA UNGMANNAFELAG ÍSLANDS

Norrøna ungmannaafelagið í Íslandi kom á gátt at nema sær kunnleika um arbeiðið á sendistovuni. Hetta várið hevur ungmannaafelagið lagt til rættis vitjanir á øllum norðurlendsku sendistovunum í Reykjavík, og nú eisini tí føroysku. Afturvið einum drekkamunni, legði sendiharrin fram um sendistovuna, Føroyar og sambandið millum Føroyar og Ísland. Aftaná varð prátat um alt frá norðurlenskum máli og fiskivinnu til undirsjóvar tunlar og umstøðurnar hjá lesandi í báðum londunum. Sendistovan fær nógvar vitjanir, men júst hesin aldursbólkur er ikki altíð líka væl umboðaður. Tískil var høvi eisini til at spyrja tey ungu um ymisk viðurskiti s.s. mál, lestur, arbeiðsmøguleikar og onnur samtíðarevni. Áhugavert var at fáa innlit í teirra tankar og áskoðanir um at vera ung í einum norðurlandi.

FYRILESTUR UM FØROYAR FYRI FELAGNUM HELDRA FÓLK

Sendistovan varð biðin um at hava framløgu fyri íslenska felagnum Heldra Fólk (týðandi fólk, gjarna sagt um tey eldru), ið fegin vildu hoyra um Føroyar. Felagið, ið er fyri eldri borgarar, skipar fyri ferð til Føroyar í september í ár og vóru tey forvitin at fáa betri innlit í, hvat bíðar teimum.

Sendistovan varð í hesum høpi bjóðað til bæði kaffi og okkurt gott til matna á Hótel Reykjavík Natura, har væl var møtt til hugnaligt samlag. Lagt varð fram um føroysk viðurskifti, við serligum denti á samband og samskifti við Ísland. Limirnir vóru ovfarnir, tá viðurskifti sum ferðavinna og útflutningur vórðu samanborin landanna millum. Eisini vóru tey hugtikin, tá Føroyakortið varð víst á stórskíggja og greitt varð frá um m.a. undirsjóvartunlar og dialektir í føroyska málinum. Serliga hugfangað vóru tey, tá greitt varð frá um skerpikjøt, snaps og føroyskan dans, sum alt verður at uppliva á ferðini.

Ein sera hugnaligur seinnapartur. Limirnir vóru sera væl nøgdir, og er stór lutttøka væntað til ferðina seinni í ár.

Mynd 12. Sendimaður Føroya greiðir frá um Føroyar fyri felagnum Heldra Fólk

(Útgávudagur 03.04.2020)

SENDISTOVA FØROYA Í REYKJAVÍK
TÚNGATA 14, 3. HÆDD
101 REYKJAVÍK

Tlf. +354 511 3200 T-postur: reykjavik@ummr.fo
www.ummr.fo Finn okkum á [Facebook](#)